

MALEZYA'DA KOOPERATİFÇİLİK HAKKINDA BİLGİ NOTU

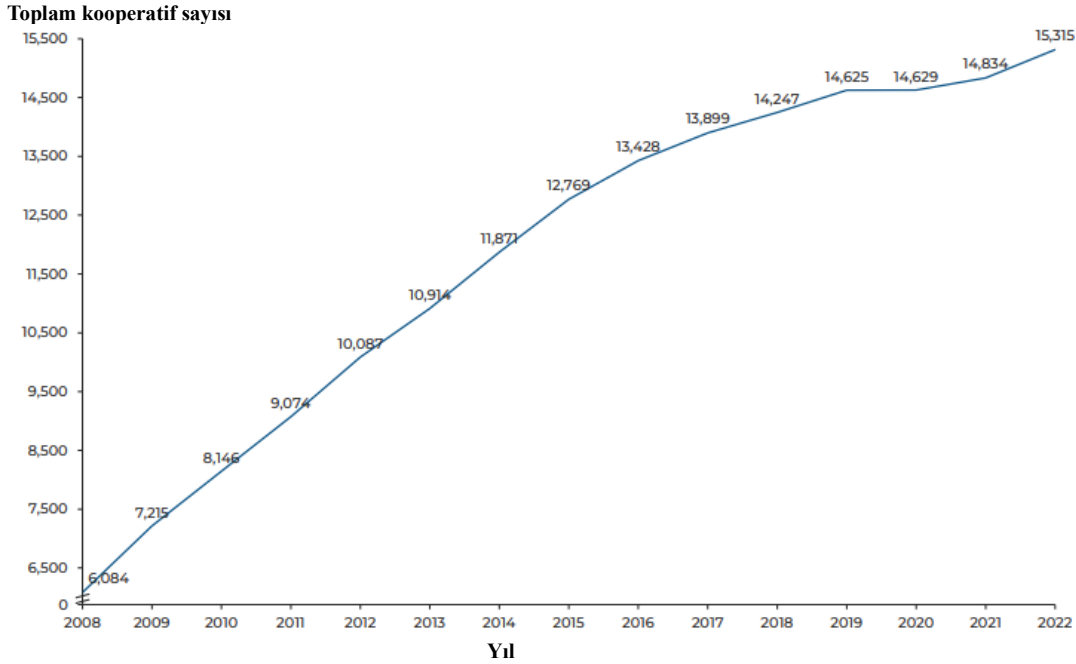
Malezya'daki ilk kooperatif yasası olan 1922 Kooperatif Dernekleri Yasası, 28 Haziran 1922'de Federal Malay Devletleri Toplantı Konseyi tarafından onaylanmış ve 15 Temmuz 1922'de resmi gazetede yayımlanmıştır.

21 Temmuz 1922'de tescil edilen ilk kooperatifler Syarikat Bekerjasama-sama, Jimat Cermat dan Pinjaman, Wang Pekerja-Pekerja, Jabatan Pos ve Telekom Berhad şeklindedir.

1. KOOPERATİF VE ORTAK SAYISI

Malezya'nın kooperatif sektörü, 2008 yılında Malezya Kooperatif Dernekleri Komisyonunun (MCSC) kurulmasından bu yana hızla büyümüştür.

Aşağıdaki grafikte görüleceği üzere Malezya'daki kooperatif sektörü, 7,3 milyondan fazla üyesi olan 15.300'den fazla kooperatiften oluşmaktadır.

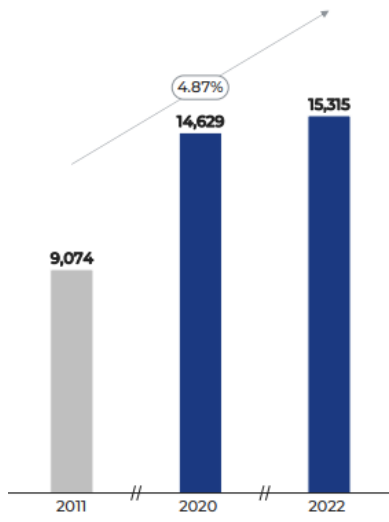
Kaynak: Girişimci Geliştirme ve Kooperatifçilik Bakanlığı

2011-2022 yılları arasında kooperatiflerin sayısı yıllık ortalama %4,9 oranında artış göstermiş ve 2011'de 9.074 olan kooperatiflerin sayısı 2022 yılında 15.315'e yükselmiştir.

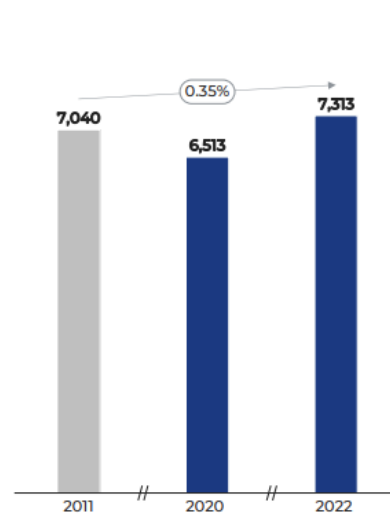
Kooperatif üyeliği, memurlar, yasal organların çalışanları, özel sektör çalışanları, emekliler, mezunlar, öğrenciler, toplu konut sakinleri, küçük orta işadamları, balıkçılar, çiftçiler, emlak işçileri, profesyoneller ve diğerlerinden oluşmaktadır.

2011-2022 yılları arasında kooperatiflerin üye sayısı da %0,4 gibi bir artışla 7 milyondan yaklaşık 7,3 milyona yükselmiştir.

Kooperatif Sayısı (2011, 2020 ve 2022)

Üye Sayısı (2011, 2020 ve 2022)

Kaynak: Girişimci Geliştirme ve Kooperatifçilik Bakanlığı

Eyaletlere Göre Kooperatif İstatistikleri, 2022

NO.	STATE	YEAR	
		2022	2021
1	Putrajaya	3	3
2	Johor	1,462	1,456
3	Kedah	971	947
4	Kelantan	946	939
5	Melaka	469	448
6	Negeri Sembilan	787	766
7	Pahang	1,146	1,180
8	Perak	1,694	1,650
9	Perlis	239	231
10	Pulau Pinang	795	776
11	Sabah	1,707	1,652
12	Sarawak	1,159	1,109
13	Selangor	2,010	1,799
14	Terengganu	790	774
15	Kuala Lumpur	1,137	1,104
TOTAL		15,315	14,834

Kaynak: Girişimci Geliştirme ve Kooperatifçilik Bakanlığı

2. KOOPERATİFLERİN ÜLKE EKONOMİSİNDEKİ YERİ

Malezya'nın kooperatif sektörü 2022 yılında 10,3 milyar dolar ciro elde etmiştir. Bununla birlikte 2022 yılında kooperatiflerin toplam sermayesi 36,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.

Finansal hizmetler (bankacılık ve kredi) sektörü, kooperatif sektörünün toplam cirosunun %85'ini temsil eden 8,75 milyar dolar ile en yüksek ciroyu kaydetmiştir.

Kooperatif Sektörlerin Aktif ve Ciro, 2022

Sektör	Varlık (\$/Milyon)	Ciro (\$/Milyon)
Bankacılık	28,374.30	7,785.20
Kredi	3,607.88	958.24
Hizmetler	2,422.23	724.43
Tarım	910.24	358.83
Tüketici	578.76	299.16
Konut	236.98	29.12
Ulaştırma	88.53	161.33
İnşaat	27.69	16.28
Endüstriyel	18.81	6.26
Toplam	36,265.43	10,338.85

Bununla birlikte, Malezya 2030 Ulusal Girişimcilik Politikası kapsamında, kooperatif sektörünün gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) katkısının 2030 yılına kadar 100 milyar RM'ye çıkarılması hedeflenmektedir. Kooperatif sektörünün finansal hizmetler, hizmetler sektörü başta olmak üzere ilgili sektörlerin desteğiyle 2030 yılı için koyduğu bu hedef, 2030 yılında Malezya'nın GSYİH'sının yaklaşık %5'i tutarında denk gelmektedir.

3. BELLİ BAŞLI FAALİYET ALANLARI VE SEKTÖRLERİ

Malezya'daki kooperatifler bankacılık, kredi, tarım, tüketici, ulaşım, inşaat sektörleri başta olmak üzere çeşitli sektörlerde faaliyet göstermektedir.

Kooperatiflerin faaliyet gösterdikleri sektörlerle ilişkin bilgiler ve ilgili kooperatif isimleri aşağıda verilmektedir:

1. Bankacılık

- Üyelerden ve üye olmayanlardan mevduat/tasarruf kabul etmek, bireysel ve kurumsal finansman sağlamak ve diğer bankacılık hizmetleri gibi temel bankacılık hizmetlerinin sağlanması
- Örnek Kooperatifler; Bank Kerjasama Rakyat Malezya, Koperasi Co-opbank Pertama Malaysia Berhad

2. Kredi

- Üyelere kredi olanakları veya krediler / finansman sağlamak
- Örnek Kooperatifler; Koperasi Angkatan Tentera Malaysia Berhad, Koperasi Polis DiRaja Malaysia Berhad, Koperasi Kakitangan Bank Berhad, Koperasi Pembiayaan Syariah Angkasa Berhad, Koperasi Kakitangan Felda Malaysia Berhad ve Koperasi Telekom Malaysia Berhad

3. Tarım

- Tarım, hayvancılık, balıkçılık ve emtia tarımı faaliyetlerinde bulunmak
- Örnek Kooperatifler; Koperasi Permodalan Felda Malaysia Berhad (KPF), Koperasi NLFCS Berhad, Koperasi Serbausaha Makmur Berhad, Koperasi Ladang Berhad, Koperasi Peserta-Peserta Rancangan FELCRA Seberang Perak Berhad

4. Tüketici

- Marketler, süpermarketler, benzin istasyonları, restoran, catering ve kantin işletmeleri dahil olmak üzere tüketim malları ve ihtiyaçlarının sağlanması
- Örnek Kooperatifler; Koperasi UNIKEB Berhad, Koperasi Kakitangan PETRONAS Berhad, Koperasi Makmur Malezya Berhad, Koperasi Penternak Burung Walit Malezya Berhad, Koperasi Persatuan Guru Agama Johor Berhad, Koperasi Satu Harakah Perlis Berhad

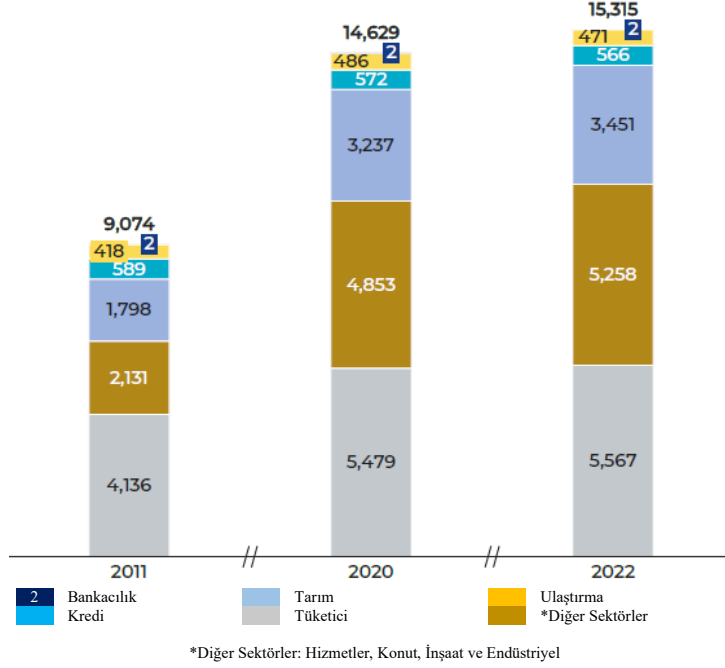
5. Ulaşım

- Yolcu taşımacılığı ve tarım/tarım ürünlerine dayalı faaliyetlerin yürütülmesi
- Ulaştırma fonksiyonu kooperatiflerinin büyük bir kısmı, tarım ürünlerinin işleme fabrikalarına taşınması faaliyetlerini yürüten FELDA, RISDA ve FELCRA gibi arazi geliştirme planlarındaki kooperatiflerden oluşmaktadır
- Örnek Kooperatifler; Koperasi Pos Nasional Berhad, Koperasi Pengusaha Teksi Melayu Kuala Lumpur Berhad

6. Diğer Endüstriler

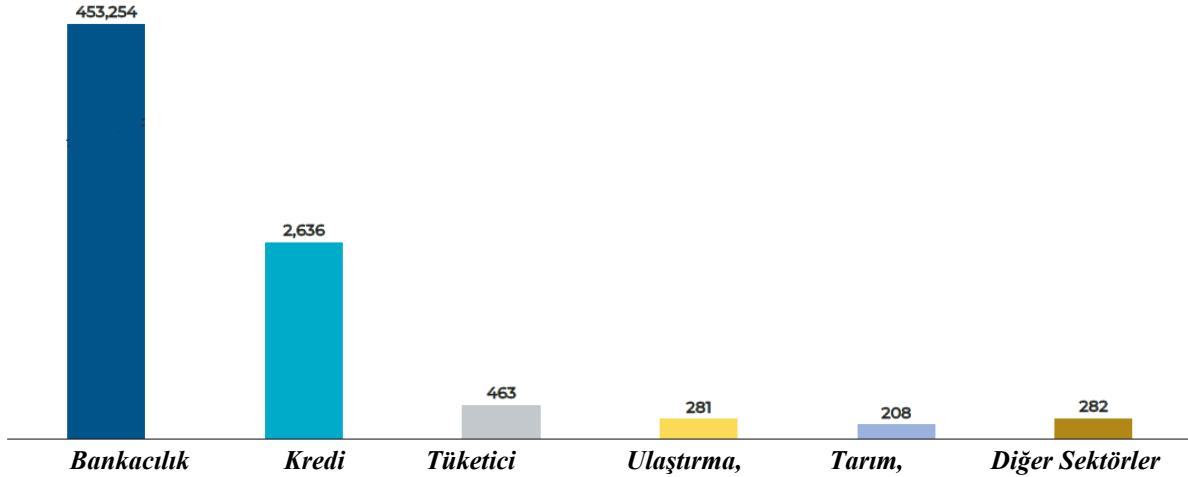
- Konut
 - Konutların, binaların, arsaların, ticari ve ilgili altyapıların inşası dahil olmak üzere gayrimenkul geliştirme
 - Örnek Kooperatifler; Taman Koperasi Polis, Taman Shamelin Perkasa, Taman Koperasi Perdana, Koperasi Tunas Muda Sungai Ara Berhad, Koperasi Kemajuan Tanah Negeri Johor Berhad, Koperasi Harta Johor Berhad
- İnşaat
 - Köprüler, üst geçitler, yollar ve diğerleri gibi yeni altyapı inşaatı, yenileme ve onarımı
 - Bu kooperatifler, kauçuk, palmye yağı, hindistancevizi, manyok ve diğerlerinin ekilmesi için arazinin temizlenmesinde yer almaktadır
 - Örnek Kooperatifler; Koperasi Ladang Berhad, Koperasi NLFCS Berhad, Koperasi Pekerja Jaya Berhad, Koperasi Akademi Binaan Malaysia Wilayah Utara Berhad
- Endüstriyel
 - Sanayi temel tarımı da dahil olmak üzere imalat ve imalat sanayine dayalı faaliyetlerin yürütülmesi
 - Sanayi kooperatiflerinin faaliyetlerinin çoğu, Köy Sanayi Kooperatifleri (KİK) olarak bilinen küçük sanayi faaliyetlerini yürütmektedir. KİK, dokuma ürünler, çömlekçilik, gümüş dekoratif eşyalar ve mobilya eşyalarından ürünler pazarlamak ve üretmek amacıyla kurulmuştur.
 - Örnek Kooperatifler; Koperasi Kraf Batu Lunguan Sook Berhad, Koperasi Muslimin Malaysia Berhad, Koperasi Kraf Anyaman Ipoh PPOC Perak

Aşağıdaki tabloda, kooperatif sektörünün 2011-2022 arasındaki büyümesi gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde, bankacılık, kredi, ulaşım, tüketici ve diğer sektörleri içeren “Hizmet Faaliyetlerinin” kooperatif sektörüne en büyük faaliyet alanine oluşturduğu görülmektedir.

Sektörlere Göre Kooperatif Sayısı
(2011, 2020 & 2022)

Tarım endüstrisi için, kooperatif sektörünün katılımını artırma çabaları, terk edilmiş tarım arazilerinin yeniden geliştirilmesi ve mevcut doğal kaynakların optimizasyonu faaliyetlerini içermektedir.

Aşağıdaki grafik, her bir kooperatifin ortalama üye sayısının sektörlere göre kırılımını göstermektedir. Finansal hizmetler sektörü (bankacılık ve kredi) diğer sektörlerle kıyasla en güçlü sektör konumundadır. 2022 yılına kadar bankacılık kooperatiflerinin ortalama üye sayısı 453.254 iken, kredi kooperatifleri için 2.636'dır. Sanayi, konut ve inşaat gibi diğer sektörler dışında kalan diğer hizmet sektöründeki kooperatiflerin ise ortalama üye sayısı 282'dir.

Kaynak: Girişimci Geliştirme ve Kooperatifçilik Bakanlığı

4. KOOPERATİFLERE İLİŞKİN MEVZUAT BULUNUP/BULUNMADIĞI, VARSA YÜRÜRLÜKTEKİ MEVZUATIN ÖRNEĞİ

Yıl	Tanım
1922	İlk kooperatif yasası olan 1922 tarihli Kooperatif Dernekleri Yasası, Federe Malay Devletleri Toplantı Konseyi tarafından onaylanmıştır.
1948	1922 tarihli Kooperatif Dernekleri Yasası yürürlükten kaldırılmış ve yerine 1948 Kooperatif Dernekleri Yönetmeliği getirilmiştir.
1993	<ul style="list-style-type: none"> 1993 Kooperatif Dernekleri Yasası, Parlamento'da masaya yatırıldıktan sonra Kraliyet onayını almıştır. 1993 tarihli Kooperatif Dernekleri Yasası resmi gazetede yayımlanmıştır.
1994	1993 tarihli Kooperatif Dernekleri Yasası yürürlüğe girmiştir.
1995	Kooperatif Dernekleri Yasası, iyi yönetim uygulamalarını teşvik etmek ve üyeleri güçlendirmek için değiştirilmiştir. Yasa, kooperatiflerin yan kuruluşlar kurmasına izin vermiş ve kârlarının bir kısmını toplumsal kalkınma projelerini finanse etmek için ayırmalarını zorunlu kılmıştır. Kanun 1996 ve 2001 yıllarında tekrar değiştirilmiştir.
2007	Kooperatif Birlikleri Yasası, kooperatiflerin düzenlemelerini ve gözetimini sıkılaştırmak için 2007 yılında değiştirilmiştir. Değişiklik, ulusun sosyo-ekonomik hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmak için kooperatiflerin dürüstlük, güvenilirlik ve şeffaflık gibi kooperatif değerlerine uygun olarak geliştirilmesini teşvik etmiştir.
2021*	1 Nisan 2021'de yürürlüğe giren A1634 sayılı Kanun ile yapılan son değişiklik yapılmıştır.

*1 Ekim 2021 tarihli 1993 tarihli Kooperatif Dernekleri Yasası bu notla birlikte ekte yer almaktadır.

5. KAMU VE ÖZEL SEKTÖR TARAFINDAN VERİLEN DESTEKLERİN BULUNUP /BULUNMADIĞI

1 Ocak 2008 tarihinde, Malezya Kooperatif Dernekleri Komisyonu (MCSC) ve Suruhanjaya Koperasi Malezya (SKM) olarak bilinen Malezya Kooperatif Geliştirme Departmanı kurulmuştur.

Kooperatif hareketinin kamu ve özel sektörle birlikte ulusal kalkınmada aktif bir rol oynamasını sağlamak için 2004 yılında Girişimci ve Kooperatif Geliştirme Bakanlığı (MeCD) tarafından birinci Ulusal Kooperatif Politikası (NCP, 2002 – 2010) başlatılmıştır.

İkinci Ulusal İşbirliği Politikası (DKN, 2011-2020), aşağıda belirtilen beş stratejik itici güç alanıyla önceki NCP'nin devamı niteliğindedir:

- (1) kooperatiflerin yüksek değerli ekonomik sektörlere katılımını teşvik etmek
- (2) Kooperatiflerin kapasite ve kabiliyetini güçlendirmek
- (3) Kooperatiflerde beşeri sermaye kapasitesini oluşturmak ve geliştirmek
- (4) Halkın kooperatif hareketine olan güvenini artırmak
- (5) Etkin denetim ve uygulama yoluyla kooperatifleri güçlendirmek.

2013 yılında, DKN politikası Malezya Ekonomik Dönüşüm Programı ile entegre edilmiş olup, böylece Malezya, bölgesel kooperatif hareketinin güçlendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Malezya genelinde kooperatif hareketini temsil eden ulusal bir kooperatif olan ANGKASA, farklı sektörlerdeki kooperatifleri güçlendirmek ve kooperatiflerin ulusal Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya katkılarını artırmak için çalışmalar yürütmektedir. ANGKASA, 1977 yılında ASEAN'daki kooperatifler arasında entegre bir ağ oluşturmak amacıyla kurulan ASEAN Kooperatif Örgütü'nün (ACO) kurucu üyelerinden birisidir.

Politika kapsamında, Asya Pasifik bölgesindeki kooperatifler arasındaki ticaret bağlantılarını kolaylaştırmak için 2013 yılında ANGKASA bünyesinde Malezya Ticaret Ofisi (MBO) kurulmuş ve ANGKASA, 2014 yılında ACO Başkanı olarak seçilmiştir.

Öte yandan, Malezya Kooperatif Dönüşüm Planı (TransKoM) 2021-2025, kooperatif sektörünün 5 yıl içinde gelişimini sağlamak amacıyla 2021'de başlatılmıştır.

Ekim 2023'te başlatılan Malezya Kooperatif Politikası (Dakom) 2030, üyelerinin ekonomik performansını ve sosyal refahını artırmayı amaçlayan kooperatiflerin gelişimi için politikalar geliştirmektedir.

Son olarak, Malezya Hükümeti tarafından kooperatifler için düzenlendiği tespit edilen bir finansal destek bulunmamaktadır.

6. KOOPERATİFLERİN BAĞLI BULUNDUĞU KAMU KURUMU

i) Girişimci Geliştirme ve Kooperatifçilik Bakanlığı (KOSKOP)

Girişimci Geliştirme ve Kooperatifçilik Bakanlığı (KUSKOP), kooperatif sektörünün tüm gelişimine yön vermekten sorumludur.

ii) Malezya Kooperatif Dernekleri Komisyonu (MCSC)

Malezya Kooperatif Dernekleri Komisyonu (MCSC), Girişimci Geliştirme ve Kooperatifler Bakanlığı'na bağlı bir kurum olarak 1 Ocak 2008'de kurulmuş olup, kooperatiflerin sicil kaydı ve düzenleyicisi olarak görev yapmaktadır.

Malezya Kooperatif Dernekleri Komisyonu'nun (MCSC) amacı, ulusal sosyo-ekonomik kalkınma hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmak için kooperatiflerin değer ve ilkelerine uyumlu olarak güçlü ve istikrarlı gelişimlerini teşvik etmektir.

MCSC tarafından sunulan hizmetlerden bazıları kooperatif kaydı, kooperatif kalkınma yardımı hibeleri, hizmet hesapları ve denetim ve hukuki danışmanlık hizmetleridir.

iii) Malezya Kooperatif Enstitüsü (IKMa)

Malezya Kooperatif Enstitüsü (IKMa), Girişimci Geliştirme ve Kooperatifler Bakanlığı altında kooperatiflerin eğitim ve öğretimi kapsamında faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda Kooperatif Yönetim Kurulu Üyelerine, işbirlikçilere, kooperatif girişimcilerine ve ilgilenen bireylere çeşitli kurslar, eğitimler ve açık rehberlik sunmaktadır.

Enstitünün ana kampüsü Selangor'da bulunmaktadır ve Haziran 1997'de enstitü Kota Kinabalu, Sabah ve Eylül 1998'de Kuching, Sarawak'ta bir şube açmıştır. Daha sonra 2009 yılında Doğu Bölgesi'ni (Pahang), 2010 yılında Kuzey Bölgesi'ni (Kedah) ve 2010 yılında Güney Bölgesi'ni

(Johor) açarak ortak eğitim ve öğretim programlarının ülke genelinde daha kolay takip edilebilmesini sağlamıştır.

Sunulan derslerin odak alanları arasında yönetim ve idari işbirliği, kooperatif mevzuatı, kooperatif liderliği, finans, işletme yönetimi ve girişimcilik ve yasal işbirliği yer almaktadır.

Enstitü ayrıca, Malezya Teknik İşbirliği Programı kapsamında ulusal ve uluslararası öğrenciler için yetmişden fazla kısa ve uzun vadeli eğitim programı ve Afrika ve Asya-Pasifik'ten aktif olarak eğitim işbirlikçileri sunmaktadır. Uluslararası işbirlikleri arasında IDACA (Japonya), NETC (Vietnam) ve VAMNICOM (Hindistan) ile ortaklıklar bulunmaktadır.

7. KOOPERATİFLERİN ÜLKE ÇAPINDA BİR ÜST KURULUŞUNUN/ÜST BİRLİĞİNİN BULUNUP/BULUNMADIĞI

Malezya Ulusal Kooperatif Hareketi (Angkatan Koperasi Kebangsaan Malezya Berhad – ANGKASA)

1971'de ikinci Malezya Kooperatif Kongresi, ANGKASA'nın ulusal kooperatif birliği olarak kurulmasını onaylamıştır. ANGKASA, hükümet tarafından aşağıdaki hedeflerle ulusal ve uluslararası düzeyde kooperatif hareketini temsil eden en iyi kooperatif olarak tanımlanmaktadır:

- i) Malezya'daki tüm kooperatiflerin birleştirilmesi
- ii) Malezya kooperatifçilik hareketini ulusal ve uluslararası düzeyde temsil etmek
- iii) Özel olarak üye kooperatiflerin ve genel olarak kooperatif hareketinin çıkarlarını ve gelişmelerini gözetmek ve korumak
- iv) Üye kooperatiflerin işleyişini kolaylaştırmak

ANGKASA, Malezya genelinde kooperatif hareketini ulusal ve uluslararası düzeyde temsil etmek üzere hükümet tarafından tanınan Malezya kooperatif hareketinin temel yapıtaşı niteliğindedir.

ANGKASA, yeni iş alanlarını belirleyerek ve teşvik ederek, mevcut işletmeleri geliştirerek ve güçlendirerek ve ulusal ve uluslararası düzeyde ağlar oluşturarak işbirlikçi ticareti teşvik etmekte ve geliştirmektedir.

8. KOOPERATİFLERE İLİŞKİN HANGİ ALANLARDA İŞBİRLİĞİ YAPILABİLECEĞİ

Kooperatiflerin, bankacılık ve kredi, tarım, konut, sanayi, tüketici, inşaat, ulaştırma gibi alanlarda ticari faaliyetlerde bulunabilmesi mümkündür. Ulusal Kooperatif Politikası'nın (DKN) eylem planı kapsamında geliştirilen kooperatifler, finansal hizmetler, toptan ve perakende ticaret, seyahat, kişisel bakım ve sağlık ve plantasyon olmak üzere 5 yüksek ekonomik faaliyet alanında faaliyet göstermeye teşvik edilmektedir.

Ulusal kooperatif ajansı ANGKASA, ülkenin kooperatif hareketi için daha fazla iş fırsatı yaratmak ve istihdam fırsatları sağlamak için yerel ve uluslararası şirketlerle aktif olarak ortaklıklar kurmaktadır.

2022'de ANGKASA, Hindistan Çiftçiler Gübre Kooperatifi Limited Şirketi (IFFCO), plantasyon sektöründe yer alan kooperatifler ve tarım sektörü ve ANGKASA'nın IFFCO'dan uygun fiyatlarla gübre tedariki sağlayacağı tarıma dayalı endüstriler ile ikili işbirliğini gündeme getirmiştir.

Daha önce ANGKASA, sığır türlerinin melezlenmesi yoluyla süt üretimini ve süt ürünlerini artırma çabaları konusunda Ulusal Tarım Kooperatifleri Federasyonu (NACF) ile de işbirliği yapmıştır (NACF, Kore'de 2,4 milyondan fazla üye çiftçiyi temsil eden 1.155 birincil üye kooperatifin en üst örgütüdür.)

ANGKASA, daha geniş pazarlarda işi genişletmek için potansiyel bilgi, uzmanlık ve teknoloji paylaşımı için yerli kooperatifler tarafından girişimde bulunulan belirli sektörleri eşleştirmek için temel olarak yabancı kooperatiflerle stratejik işbirliği kurmayı amaçlamaktadır.

Yukarıda belirtilen alanlar başta olmak üzere gerek DKN gerekse Ülkemizin kooperatifçilik alanındaki yol haritaları kapsamında işbirliklerinin yapılması mümkündür.